

SUKCESJA FIRM JEDNOOSOBOWYCH

Projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej

I. NA CZYM POLEGA PROBLEM?	2
II. PRZEDSIĘBIORSTWO W SPADKU	3
III. ZARZĄD SUKCESYJNY	4
III.1. Co to jest?	4
III.2. Jak można ustanowić zarząd sukcesyjny?	4
Powołanie zarządcy sukcesyjnego za życia przedsiębiorcy	5
Powołanie zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy	5
III.3. Kto może być zarządcą sukcesyjnym?	6
III.4. Status zarządcy sukcesyjnego.....	6
III.5. Uprawnienia i obowiązki zarządcy sukcesyjnego.....	7
III.6. Prawa do spadku a zarząd sukcesyjny.....	8
III.7. Zarząd sukcesyjny a pracownicy.....	8
III.8. Zarząd sukcesyjny a umowy	9
III.9. Zarząd sukcesyjny a decyzje administracyjne.....	10
III.10. Zmiana osoby zarządcy sukcesyjnego.....	11
III.11. Wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego.....	12
IV. CZYNNOŚCI ZACHOWAWCZE	13
Czym są czynności zachowawcze?.....	13
Działalność operacyjna jako szczególny przypadek czynności zachowawczych	14
Zakres i skutek czynności zachowawczych	14
V. PODATKI W OKRESIE ZARZĄDU SUKCESYJNEGO	15
V.1. Podatek dochodowy	15
V.2. VAT.....	16
V.3. Akcyza	17

I. NA CZYM POLEGA PROBLEM?

Samo przejęcie składników majątku **nie oznacza** płynnej kontynuacji działalności przedsiębiorstwa.

Formalności spadkowe – mogą pojawić się problemy w ustaleniu kręgu następców prawnych.

Stosunkowo rzadko przedsiębiorcy planują sukcesję za życia (plany sukcesyjne), śmierć przedsiębiorcy może być skutkiem zdarzenia **nagłego**, a **skala przekształceń przedsiębiorców w spółki jest niewielka**.

brak „ośrodka decyzyjnego”
w zarządzaniu firmą

wygaśnięcie umów o pracę
i wielu umów cywilnoprawnych

utrudniony dostęp
do środków (rachunków
bankowych)

wygaśnięcie decyzji adm.
(np. koncesji, zezwoleń)

wygaśnięcie NIP-u,
ograniczenia dot. posługiwania
się firmą zmarłego

trudności w płynnej
kontynuacji rozliczeń
podatkowych

**UTRUDNIONA
SUKCESJA**

Problemy
utrudniające
sukcesję
przedsiębiorstwa

Skala problemu jest bardzo duża!

Skala problemu

PROBLEM SUKCESJI PRZEDSIĘBIORSTW

3 mln przedsiębiorców – osób
fizycznych (dane REGON)
ok. 2 mln aktywnych
przedsiębiorców w CEIDG

300 tys. spółek cywilnych
(dane REGON)

80% przedsiębiorców wybiera
działalność jednoosobową
(dane REGON)

Znaczna grupa
przedsiębiorców rozpoczęła
działalność w latach
90-tych XX w.

W CEIDG wpisanych
ok. 200 tys. przedsiębiorców,
którzy ukończyli 65 lat

Ok. 100 zgłoszeń do CEIDG
o śmierci przedsiębiorcy
miesięcznie

**Firmy rodzinne – nawet 36% polskich przedsiębiorstw,
10% PKB, zatrudnienie dla nawet 50 % pracowników**

Kompleksowe uregulowanie sukcesji firmy jednoosobowej, a ściślej przedsiębiorstwa osoby wpisanej do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) jest przedmiotem **projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej**, skierowanego 19 lipca br. do uzgodnień i konsultacji.

Celem ustawy jest **umożliwienie kontynuacji działalności firmy mimo śmierci przedsiębiorcy**. Obecnie możliwe jest jedynie rozpoczęcie przez spadkobiercę własnej działalności z wykorzystaniem odziedziczonego majątku przedsiębiorstwa.

Projektem objętych zostało wiele sfer prawa, w szczególności zagadnienia dotyczące:

- zarządzania majątkiem przedsiębiorstwa,
- kontynuacji stosunków pracy,
- dalszego obowiązywania umów cywilnych (np. kontraktów handlowych),
- utrzymania w mocy decyzji administracyjnych związanych z przedsiębiorstwem,
- ciągłości rozliczeń podatkowych,
- prowadzenia postępowań cywilnych, administracyjnych i podatkowych związanych z przedsiębiorstwem.

II. PRZEDSIĘBIORSTWO W SPADKU

Projekt zakłada, że od chwili śmierci przedsiębiorcy przez okres trwania zarządu sukcesyjnego (zob. pkt III) przedsiębiorstwo będzie tworzyło wyodrębnioną masę majątkową, nazywaną **przedsiębiorstwem w spadku**. Będzie ono zarządzane na zasadach określonych w ustawie o zarządzie sukcesyjnym.

Przedsiębiorstwo
jako masa
majątkowa
wyodrębniona
w spadku

Taki status przedsiębiorstwa będzie jawny dla osób trzecich. W obrocie zarządca sukcesyjny będzie się posługiwał **nazwą przedsiębiorstwa w spadku**, czyli firmą zmarłego przedsiębiorcy z dodatkowym oznaczeniem „w spadku”. Przykładowo, po śmierci przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG pod firmą „Jan Kowalski Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe ABC”, zarządca sukcesyjny będzie zarządzał przedsiębiorstwem pod nazwą „Jan Kowalski Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe ABC w spadku”.

Przedsiębiorstwo w spadku obejmie nie tylko składniki wchodzące w jego skład w chwili śmierci przedsiębiorcy, ale także te nabyte później w ramach zarządu sukcesyjnego. Jeżeli przedsiębiorstwo znajdowało się we wspólnym majątku małżonków, również część należąca do małżonka zmarłego przedsiębiorcy wejdzie w skład przedsiębiorstwa w spadku. Spadkobiercy i małżonek, jeśli zdecydują się skorzystać z mechanizmu sukcesji, nie będą samodzielnie dysponować poszczególnymi składnikami przedsiębiorstwa. Dzięki temu **przedsiębiorstwo pozostanie integralną całością**. Funkcję „ośrodka decyzyjnego” będzie pełnił zarządca sukcesyjny, co pozwoli na sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo w spadku nie będzie osobą prawną ani tzw. ułomną osobą prawną. Pozostanie własnością następców prawnych przedsiębiorcy i/lub jego małżonka (zob. pkt III.6). Przedsiębiorstwo w spadku uzyska jednak **status podatnika** tych podatków, które są ściśle związane z działalnością gospodarczą, w szczególności PIT, VAT i akcyzy (zob. pkt V).

III. ZARZĄD SUKCESYJNY

III.1. CO TO JEST?

Podstawowym elementem mechanizmu sukcesji firmy jest **zarząd sukcesyjny**. To nic innego jak zarząd przedsiębiorstwem w spadku, ustanowiony i prowadzony na zasadach określonych w ustawie o zarządzie sukcesyjnym. Zostaną one opisane poniżej.

Zarząd sukcesyjny umożliwi ciągłość działalności przedsiębiorstwa i zapewni mu integralność w najtrudniejszym okresie, czyli do zakończenia formalności spadkowych (co do zasady – do czasu dokonania działu spadku – zob. pkt. III.11).

Skorzystanie z instytucji zarządu sukcesyjnego będzie **dobrowolne**. Projekt opiera się na założeniu, że przedsiębiorcy i osobom, które odziedziczą przedsiębiorstwo należy dać możliwość zachowania ciągłości działania przedsiębiorstwa. Jeżeli osoby te uznają, że w ich sytuacji zarząd sukcesyjny jest nieprzydatny lub niecelowy, nie będą miały obowiązku powoływania zarządcy sukcesyjnego. Będą mogły dysponować majątkiem przedsiębiorstwa na obecnie obowiązujących zasadach.

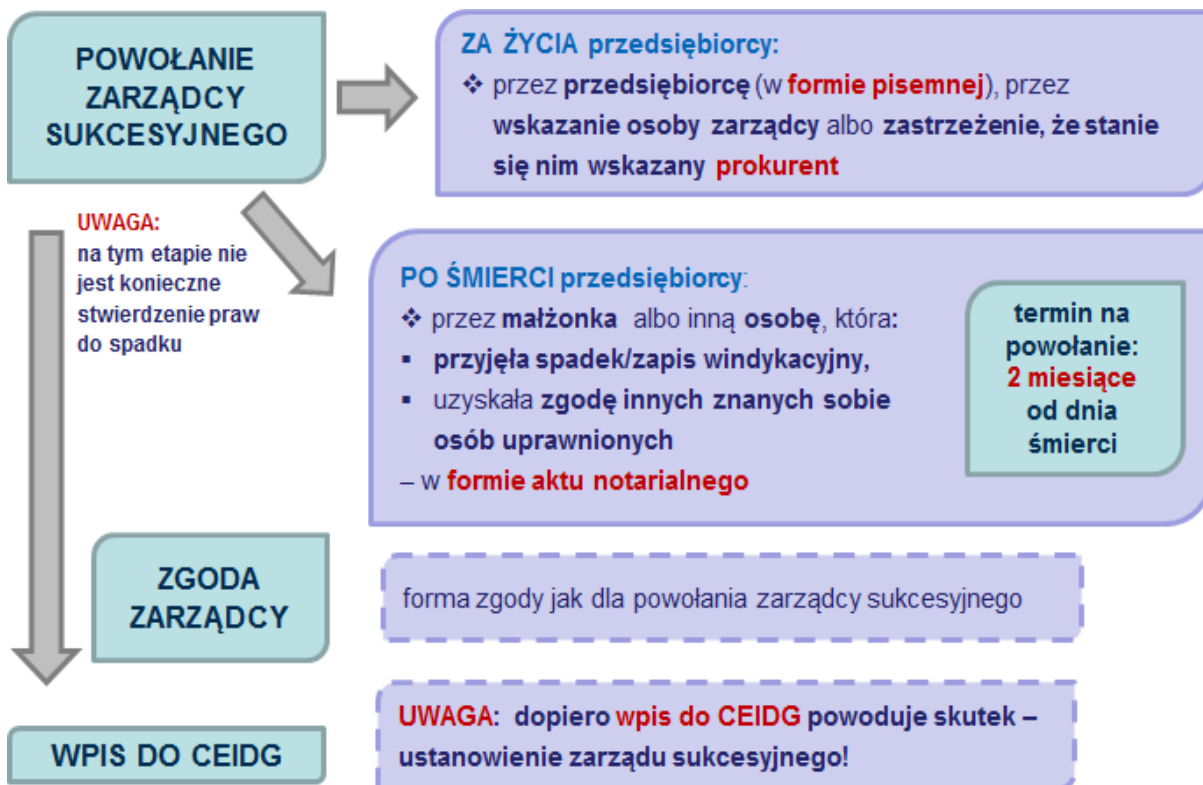
III.2. JAK MOŻNA USTANOWIĆ ZARZĄD SUKCESYJNY?

Do ustanowienia zarządu sukcesyjnego jest potrzebne:

- powołanie zarządcy sukcesyjnego,
- zgoda zarządcy sukcesyjnego na pełnienie tej funkcji,
- wpis do CEIDG.

Ustanowienie
zarządu
sukcesyjnego

Projekt przewiduje dwie „drogi” powołania zarządcy sukcesyjnego, opisane poniżej.



Powołanie
zarządcy
sukcesyjnego

❖ Powołanie zarządcy sukcesyjnego za życia przedsiębiorcy

Po pierwsze – **sam przedsiębiorca będzie mógł powołać zarządcę sukcesyjnego**. Będzie mógł wyznaczyć osobę, która z chwilą jego śmierci uzyska uprawnienie do zarządzania przedsiębiorstwem. Możliwe również będzie powołanie przez przedsiębiorcę wpisanego do CEIDG **prokurenta**, który będzie uczestniczył w prowadzeniu przedsiębiorstwa już za życia przedsiębiorcy. Przedsiębiorca będzie mógł wówczas zastrzec, że z chwilą jego śmierci **prokurent stanie się zarządcą sukcesyjnym**. Do powołania zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę wystarczy oświadczenie **w formie pisemnej** (pod rygorem nieważności), zgoda zarządcy sukcesyjnego (w tej samej formie) oraz wpis do CEIDG.

Ten tryb to najłatwiejszy sposób na płynną kontynuację działalności przedsiębiorstwa!

Dzięki działaniom podjętym za życia, przedsiębiorca będzie mógł spowodować, że już z chwilą jego śmierci, bez okresu przerwy czy „zawieszenia”, przedsiębiorstwo będzie mogło dalej funkcjonować.

❖ Powołanie zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy

Śmierć przedsiębiorcy może być zdarzeniem nagłym. Praktyka pokazuje też, że planowanie sukcesji za życia nie jest dla przedsiębiorców wyzwaniem łatwym. Często zwlekają oni z decyzjami w tym zakresie. Dlatego projekt przewiduje możliwość ustanowienia zarządu sukcesyjnego z inicjatywy osób, które dziedziczą przedsiębiorstwo.

Z chwilą śmierci przedsiębiorcy przedsiębiorstwo – jak i reszta spadku – staje się własnością spadkobierców. Przedsiębiorca może wskazać spadkobierców w testamencie. Przepisy prawa spadkowego umożliwiają też uczynienie w testamencie **zapisu windykacyjnego**, który obejmuje przedsiębiorstwo. Zapis windykacyjny polega na tym, że z chwilą śmierci określone składniki majątku (np. właśnie przedsiębiorstwo) stają się własnością konkretnej, wskazanej przez spadkodawcę osoby – zapisobiercy windykacyjnego. Innymi słowy, taka osoba nabywa własność określonych składników majątku zmarłego, a nie – tak jak spadkobierca – pewien udział w całości spadku.

Osoby, które
dziedziczą
przedsiębiorstwo

Jeżeli zmarły nie pozostawił testamentu, krąg osób, które po nim dziedziczą określają przepisy Kodeksu cywilnego. Najczęściej jest to małżonek i dzieci spadkodawcy, które uzyskują równe części (udziały) w spadku.

Uprawnienie do powołania zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy będzie przysługiwało tym **osobom, które w konkretnym przypadku dziedziczą przedsiębiorstwo**. Mogą być to spadkobiercy ustawowi, testamentowi albo zapisobierca windykacyjny. Co ważne, chodzi o osoby, które na podstawie swojej najlepszej wiedzy należą do kręgu osób dziedziczących po przedsiębiorcy. Na tym etapie nie jest konieczne dysponowanie formalnym stwierdzeniem nabycia spadku (zob. pkt III.6). Osoba, która decyduje się jako spadkobierca lub zapisobierca windykacyjny powołać zarządcę sukcesyjnego **musi wcześniej przyjąć spadek/zapis** (jest to oświadczenie składane przed sądem lub notariuszem). Możliwość odrzucenia spadku przez wszystkie osoby uprawnione po powołaniu zarządcy sukcesyjnego zagrażałaby poważnie interesom osób trzecich.

Jeżeli współwłaścicielem przedsiębiorstwa jest małżonek, jemu również przysługuje to uprawnienie, niezależnie od tego, czy jest spadkobiercą.

Wszystkie te osoby, które mają prawa do przedsiębiorstwa w świetle reguł prawa spadkowego muszą **zgodzić się na powołanie zarządcy sukcesyjnego**. Zarząd sukcesyjny ma bowiem bezpośrednie skutki dla wszystkich tych osób. Projekt opiera się na założeniu, że nie można zarządzać cudzą własnością bez woli tej osoby. Nie wszyscy następcy prawni muszą jednak angażować się w zarządzanie przedsiębiorstwem. Wystarczy, że wyrażą zgodę na powołanie zarządcy sukcesyjnego.

Tryb powołania
zarządcy po
śmierci
przedsiębiorcy

Projekt wprowadza **dwumiesięczny okres**, w którym wskazane wyżej osoby uprawnione będą mogły powołać zarządcę sukcesyjnego. Jest to czas wystarczający do podjęcia przemyślanej decyzji, a z drugiej strony – nie nazbyt długi. Trzeba pamiętać, że w tym okresie nie jest przesądzone, czy działalność przedsiębiorstwa w spadku będzie kontynuowana, czy nie. Powoduje to stan „zawieszenia” i niepewności dla osób trzecich, który jest niekorzystny dla kontrahentów i pracowników. To istotne argumenty przemawiające za przyjęciem stosunkowo krótkiego okresu na decyzję spadkobierców co do tego, czy zamierzają skorzystać z instytucji zarządu sukcesyjnego.

Powołanie zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy wymaga **formy aktu notarialnego**. Również w tym przypadku wymagana jest zgoda osoby, która ma zostać zarządcą sukcesyjnym oraz dokonanie wpisu do CEIDG (zgłoszenia dokonuje notariusz).

III.3. KTO MOŻE BYĆ ZARZĄDCĄ SUKCESYJNYM?

Projekt nie wprowadza wygórowanych wymogów formalnych do pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego. Przedsiębiorca albo jego spadkobiercy będą mieli **swobodę co do tego, kogo obdarzą zaufaniem, powierzając mu prowadzenie przedsiębiorstwa**.

Zarządcą ma być osoba fizyczna, która ma pełną zdolność do czynności prawnych. Jedyne dodatkowe wymogi dotyczą niekaralności za przestępstwa gospodarcze i finansowe (taki sam wymóg dotyczy członków organów spółek handlowych). Zarządcą nie będzie też mogła być osoba, wobec której orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej lub pełnienia funkcji zarządcy.

Zarządcą sukcesyjnym będzie mógł być przede wszystkim małżonek przedsiębiorcy albo jeden ze spadkobierców – zwłaszcza ten, który zamierza po upływie okresu zarządu sukcesyjnego dalej prowadzić firmę. Osoba ta nie musi wpisywać się do CEIDG. Nie jest jednak wykluczone, by funkcję zarządcy powierzyć osobie fizycznej profesjonalnie zajmującej się zarządzaniem cudzym majątkiem.

Warunki, jakie musi spełnić zarządca sukcesyjny

III.4. STATUS ZARZĄDCY SUKCESYJNEGO

Zarządca sukcesyjny nie nabywa przedsiębiorstwa, tj. nie staje się jego właścicielem przez sam fakt powołania do pełnienia tej funkcji. Jest osobą, która zarządza „cudzym” przedsiębiorstwem (choć zarządca może być jednocześnie właścicielem przedsiębiorstwa).

Zarządca działa we własnym imieniu, ale na rachunek właścicieli przedsiębiorstwa. Przykładowo, kontrahent będzie mógł zawrzeć umowę z zarządcą sukcesyjnym – to zarządca będzie stroną umowy wobec czego kontrahent nie będzie musiał ustalać kręgu spadkobierców przedsiębiorcy. Jednocześnie, **wszystkie skutki tej umowy będą dotyczyły bezpośrednio następców prawnych**. Wykonaniem umowy zajmie się zarządca sukcesyjny, ale zobowiązanymi do zapłaty kontrahentowi będą następcy prawni. Podobnie w odniesieniu do stosunków pracy – pracodawcą będą następcy prawni przedsiębiorcy, ale obowiązki pracodawcy (takie jak np. wypłata wynagrodzeń) będzie wykonywał zarządca sukcesyjny.

Zarządca sukcesyjny **nie ponosi osobistej odpowiedzialności za zobowiązania**, np. za zapłatę kontrahentom za dostarczone towary. Zarządca faktycznie uiszcza taki dług, dysponując majątkiem przedsiębiorstwa w spadku, np. korzystając ze środków na rachunku bankowym przedsiębiorcy. Dostawca nie będzie jednak mógł żądać zapłaty długu przez zarządcę sukcesyjnego z jego własnego majątku. Wyjątkiem są zobowiązania podatkowe – jeżeli nie będzie można wyegzekwować takich długów z majątku przedsiębiorstwa w spadku ani z pozostałych składników majątku następców prawnych przedsiębiorcy – tzw. subsydiarną odpowiedzialność za te zobowiązania ponosi zarządca sukcesyjny.

Zarządca sukcesyjny jako tzw. zastępca pośredni

Zarządca –
zastępca
pośredni
(podobnie
jak syndyk)

- ❖ nie ponosi **osobistej odpowiedzialności za zobowiązania** – ponoszą ją właściciele przedsiębiorstwa (wyjątek – **subsidiarna** odpowiedzialność na podstawie Ordynacji podatkowej)
- ❖ zaciąga tylko takie zobowiązania, które są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa i **mogą być zaspokojone z dochodów lub z majątku** przedsiębiorstwa
- ❖ działa **na rachunek właścicieli przedsiębiorstwa** – nabyte składniki wchodzi w skład przedsiębiorstwa w spadku, a nie do osobistego majątku zarządcy
- ❖ **samodzielnie prowadzi sprawy zwykłego zarządu**, właściciele przedsiębiorstwa albo sąd wyrażają **zgode na czynności przekraczające zwykły zarząd**
- ❖ może **pozywać i być pozywany** w sprawach wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku
- ❖ można mu doręczyć pismo lub oświadczenie związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa

III.5. UPRAWNIENIA I OBOWIĄZKI ZARZĄDCY SUKCESYJNEGO

Zadaniem zarządcy sukcesyjnego jest, najogólniej rzecz ujmując, **prowadzenie bieżącej działalności przedsiębiorstwa**. Dotyczy to wszystkich „zwykłych” czynności z zakresu działalności gospodarczej, takich jak zarządzanie majątkiem, zawieranie i wykonywanie umów, w tym – umów o pracę, rozliczanie podatków itp.

Do dokonywania tzw. **czynności przekraczających zwykły zarząd** (np. sprzedaż istotnych składników majątku, zaciąganie dużych zobowiązań, w tym kredytów, zmiana profilu działalności) będzie potrzebna **zgoda wszystkich właścicieli przedsiębiorstwa**, tj. osób, które dysponują stwierdzeniem praw do spadku i/lub małżonka przedsiębiorcy. Wcześniej, a także w przypadku, gdy nie będzie między nimi zgody – na dokonanie takiej istotnej, nadzwyczajnej czynności będzie mógł zezwolić sąd.

Jakie prawa
i obowiązki
ma zarządca
sukcesyjny?

ZARZĄDCA SUKCESYJNY

posiada zarówno **uprawnienia** jak i **obowiązki**
– **wykonyuje prawa i obowiązki zmarłego przedsiębiorcy w sprawach wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku**

- ❖ **posługuje się NIP-em oraz firmą zmarłego przedsiębiorcy z dodatkowym oznaczeniem „w spadku”**,
- ❖ samodzielnie **zarządza przedsiębiorstwem** w sprawach bieżących,
- ❖ wykonuje **prawa i obowiązki pracodawcy**,
- ❖ **wykonyuje umowy związane z przedsiębiorstwem** (np. zlecenia, dostawy),
- ❖ może **wykonywać decyzje administracyjne związane z przedsiębiorstwem** (np. koncesje) – o ile spełnione są warunki do ich uzyskania,
- ❖ **może korzystać z rachunku bankowego** zmarłego przedsiębiorcy,
- ❖ **rozlicza podatki związane z działalnością gospodarczą** (w szczególności PIT, VAT) na zasadach właściwych dla zmarłego przedsiębiorcy,
- ❖ **reguluje inne zobowiązania**,
- ❖ bierze udział w **procesach cywilnych, sprawach administracyjnych, podatkowych, sądownoadministracyjnych** związanych z przedsiębiorstwem.

III.6. PRAWA DO SPADKU A ZARZĄD SUKCESYJNY

W zależności od sytuacji spadkowej, z chwilą śmierci przedsiębiorcy przedsiębiorstwo może stać się własnością kilku spadkobierców albo zapisobiercy windykacyjnego (zob. pkt III.2). Dodatkowo, małżonek przedsiębiorcy może posiadać prawa do przedsiębiorstwa z tytułu wspólności majątkowej małżeńskiej.

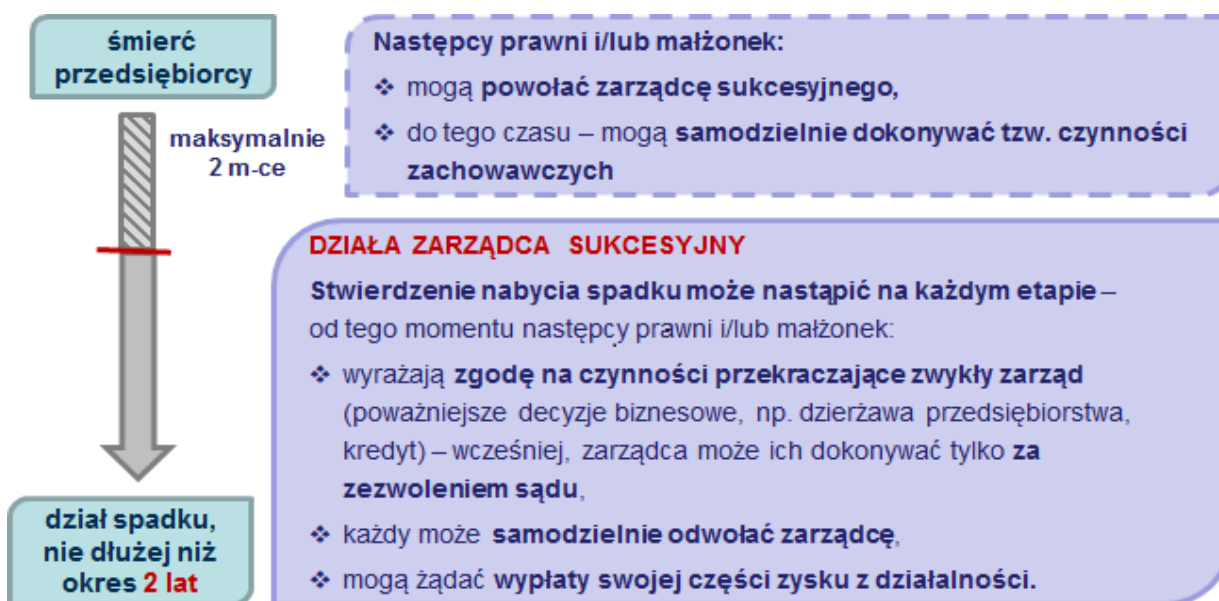
Właściciele przedsiębiorstwa

Można obrazowo powiedzieć, że osoby te są właścicielami przedsiębiorstwa już w chwili śmierci przedsiębiorcy. By potwierdzić swe prawa do spadku, spadkobiercy i/lub zapisobiercy muszą uzyskać postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo sporządzony przez notariusza akt poświadczenia dziedziczenia.

Ponieważ wymaga to czasu, projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przyznaje pewne uprawnienia właścicielom przedsiębiorstwa jeszcze **przed formalnym potwierdzeniem praw do spadku**. Osoby te mogą przede wszystkim powołać zarządcę sukcesyjnego, a także dokonywać tzw. czynności zachowawczych (zob. pkt IV). Jest to niejednokrotnie konieczne, by zachować szanse na kontynuację prowadzenia przedsiębiorstwa po dopełnieniu wszystkich wymaganych formalności.

Potwierdzenie praw do spadku a zarząd sukcesyjny

Uprawnienia osób, które dziedziczą przedsiębiorstwo zwiększają się jednak po formalnym potwierdzeniu ich praw. Mogą one wtedy decydować o dokonaniu czynności przekraczających zwykły zarząd (np. zaciągnięcie kredytu). Każda z nich może samodzielnie odwołać zarządcę sukcesyjnego. Od momentu potwierdzenia praw do spadku następcy prawni przedsiębiorcy mogą też żądać comiesięcznych wypłat części zysku generowanego przez bieżącą działalność przedsiębiorstwa. Następcą prawny może także złożyć wniosek o przeniesienie na niego decyzji związanej z przedsiębiorstwem (zob. pkt III.8), przygotowując się do kontynuacji działalności przedsiębiorstwa na własny rachunek po zakończeniu zarządu sukcesyjnego.



III.7. ZARZĄD SUKCESYJNY A PRACOWNICY

Jedną z podstawowych wartości, jakimi dysponuje firma, są często jej doświadczeni pracownicy. W obecnym stanie prawnym jest zasadą, że z chwilą śmierci przedsiębiorcy wygasają umowy o pracę (chyba, że dochodzi do przejęcia zakładu pracy). Zagadnienie ciągłości stosunków pracy jest w związku z tym ważnym elementem projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym.

Utrzymanie w mocy stosunków pracy

Projekt rozróżnia dwie podstawowe sytuacje. **Pełna ciągłość stosunków pracy nastąpi jeżeli przedsiębiorca za życia powoła zarządcę sukcesyjnego i zgłosi go do CEIDG.** W takim przypadku stosunki pracy w ogóle nie wygasną – będą obowiązywały na dotychczasowych zasadach mimo śmierci przedsiębiorcy. Prawa i obowiązki pracodawcy będzie wykonywał zarządca sukcesyjny.

Ciągłość obowiązywania umów

Jeżeli zarząd sukcesyjny zostanie ustanowiony już po śmierci przedsiębiorcy – **pracownicy będą mogli powrócić do pracy.** Na zgłoszenie powrotu do pracy będą mieli miesiąc od ustanowienia zarządu sukcesyjnego. Skutkiem tego zgłoszenia będzie przywrócenie pracownika do pracy.

Powrót pracowników do pracy

zarządca został powołany za życia przedsiębiorcy

- ❖ **umowa nie wygasa** – płynna kontynuacja stosunków umownych (np. zlecenie, dostawa, najem)

zarząd został ustanowiony po śmierci przedsiębiorcy

- ❖ **umowa wymaga potwierdzenia** przez zarządcę sukcesyjnego
- ❖ do czasu potwierdzenia każda ze stron może się **wstrzymać** z wykonaniem umowy,
- ❖ druga strona może wyznaczyć termin do potwierdzenia umowy, nie krótszy niż 2 tygodnie
- ❖ przed powołaniem zarządcy potwierdzenie umowy jest możliwe **w ramach czynności zachowawczych**

Przed ustanowieniem zarządu sukcesyjnego, małżonek lub osoby, które odziedziczyły przedsiębiorstwo mogą **w ramach czynności zachowawczych przedłużyć stosunki pracy na czas określony** (zob. pkt IV).

III.8. ZARZĄD SUKCESYJNY A UMOWY

Ciągłość kontraktów zawartych przez przedsiębiorcę w ramach działalności gospodarczej (takich jak np. zlecenia, umowy dostawy itp.) także będzie zależała od tego, czy przedsiębiorca powoła zarządcę sukcesyjnego za życia, czy też zarząd zostanie ustanowiony dopiero później przez osoby, które dziedziczą przedsiębiorstwo.

Umowa nie wygaśnie – będzie obowiązywała na dotychczasowych zasadach jeżeli zarządca sukcesyjny zostanie powołany przez przedsiębiorcę. Jej stroną staną się z chwilą śmierci przedsiębiorcy jego następcy prawni, a prawa i obowiązki, które z niej wynikają (np. realizacja kolejnych dostaw czy dokonywanie płatności) będzie wykonywał zarządca sukcesyjny.

Obowiązywanie kontraktów handlowych po śmierci przedsiębiorcy

Jeżeli przedsiębiorca nie powoła za życia zarządcy sukcesyjnego, obowiązywanie umowy będzie „zawieszane” do czasu podjęcia decyzji co do ustanowienia zarządu sukcesyjnego przez następców prawnych przedsiębiorcy. Jeśli do tego dojdzie, **zarządca sukcesyjny będzie mógł potwierdzić dalsze obowiązywanie umowy.** Druga strona umowy będzie natomiast mogła wyznaczyć odpowiedni termin do potwierdzenia umowy, nie krótszy niż 2 tygodnie. Tym sposobem będzie mogła zakończyć stan „niepewności” co do dalszego obowiązywania umowy. W okresie „zawieszenia” każda ze stron może wstrzymać się z wykonywaniem umowy.

zarządca został powołany za życia przedsiębiorcy

- ❖ umowa **nie wygasa** – płynna kontynuacja stosunków umownych (np. zlecenie, dostawa, najem)

zarząd został ustanowiony po śmierci przedsiębiorcy

- ❖ umowa wymaga **potwierdzenia** przez zarządcę sukcesyjnego
- ❖ do czasu potwierdzenia każda ze stron może się **wstrzymać** z wykonaniem umowy,
- ❖ druga strona może wyznaczyć termin do potwierdzenia umowy, nie krótszy niż 2 tygodnie

- ❖ uprawnienia i obowiązki z umowy przechodzą na następców prawnych przedsiębiorcy
- ❖ umowę wykonuje zarządca sukcesyjny

Regulacja nie dotyczy umów, których wykonanie zależy od osobistych przymiotów zmarłego przedsiębiorcy (np. wykonanie dzieła).

Co do możliwości potwierdzenia umowy przed ustanowieniem zarządu sukcesyjnego – zob. pkt IV.

III.9. ZARZĄD SUKCESYJNY A DECYZJE ADMINISTRACYJNE

Kluczowe znaczenie dla prowadzenia przedsiębiorstwa mają często decyzje administracyjne, takie jak np. **licencje, zezwolenia czy koncesje**. Takie decyzje wygasają dziś, co do zasady, z chwilą śmierci przedsiębiorcy, który je uzyskał. Oznacza to często utratę możliwości kontynuowania istotnej dla przedsiębiorstwa działalności (np. sprzedaż alkoholu) albo wręcz konieczność zaprzestania działalności (w przypadku koncesji) aż do czasu uzyskania nowej decyzji, np. przez spadkobiercę przedsiębiorcy.

Projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym zawiera ogólną regulację dotyczącą utrzymania w mocy decyzji administracyjnych związanych z przedsiębiorstwem, czyli uzyskanych przez przedsiębiorcę na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej. Jeżeli mimo śmierci przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie **będą spełnione warunki do uzyskania takiej decyzji**, następcą prawnym albo zarządcą sukcesyjnym będą mogli kontynuować jej wykonywanie.

Następca prawny przedsiębiorcy będzie mógł w ciągu 6 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy złożyć **wniosek o przeniesienie na niego decyzji**. W takim przypadku organ przeniesie decyzję na następcę prawnego przedsiębiorcy jeżeli nie sprzeciwi się temu pozostali następcy prawni. Alternatywą wobec tego rozwiązania będzie **wykonywanie decyzji związanej z przedsiębiorstwem przez zarządcę sukcesyjnego**. Będzie on musiał w ciągu 6 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy złożyć wniosek o potwierdzenie możliwości wykonywania decyzji do organu, który ją wydał. W obu przypadkach decyzję będzie można wykonywać już od momentu złożenia odpowiedniego wniosku.

W przypadku, gdy wydano decyzję potwierdzającą możliwość wykonywania przez zarządcę sukcesyjnego koncesji, zezwolenia itp., **w ciągu 6 miesięcy od wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego, następcą prawnym ponownie uzyskuje możliwość złożenia wniosku o przeniesienie na niego tej decyzji** na opisanych wyżej zasadach.

Przeniesienie
decyzji na
następcę
prawnego

Wykonywanie
decyzji przez
zarządcę
sukcesyjnego

Wyłączenia
w zakresie
sukcesji decyzji

Rozwiązania w zakresie „sukcesji” decyzji administracyjnych nie dotyczą tych decyzji, których uzyskanie wiąże się z osobistymi przymiotami zmarłego przedsiębiorcy, np. wymaga zbadania osobistych kwalifikacji czy stanu psychicznego adresata decyzji. Jeżeli warunkiem uzyskania decyzji jest ciągłość objętej nią działalności, skorzystanie z regulacji o sukcesji decyzji będzie możliwe w przypadku powołania zarządcy sukcesyjnego za życia przedsiębiorcy (daje to możliwość zachowania wymaganej ciągłości).

Regulacja ta nie dotyczy decyzji podatkowych, ale jednocześnie w Ordynacji podatkowej przewidziano szczególną podstawę **do korzystania z przyznanych na jej podstawie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych (rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności) oraz indywidualnych interpretacji podatkowych** przez przedsiębiorstwo w spadku.

Decyzje adm. związane z przedsiębiorstwem NIE WYGASAJĄ (koncesje, zezwolenia, pozwolenia)

ZARZĄDCA SUKCESYJNY

- ❖ może wykonywać decyzję administracyjną od dnia złożenia wniosku o potwierdzenie tej możliwości przez właściwy organ

NASTĘPCA PRAWNY

- ❖ może wnieść o przeniesienie na niego decyzji administracyjnej
- ❖ organ przenosi decyzję za zgodą pozostałych następców prawnych

W obu przypadkach uprawniony (zarządca sukcesyjny lub następca prawny) musi **spełniać wszystkie warunki do uzyskania określonej decyzji (np. koncesji)**. Sukcesja może nie nastąpić z uwagi na **osobisty charakter uprawnienia / obowiązku lub wymóg ciągłości działalności**. Może być też wyłączona w treści decyzji.

III.10. ZMIANA OSOBY ZARZĄDCY SUKCESYJNEGO

By zarządca sukcesyjny mógł sprawnie prowadzić bieżącą działalność przedsiębiorstwa i pełnić funkcję „ośrodka decyzyjnego”, projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przewiduje, że **w jednym czasie przedsiębiorstwem może zarządzać tylko jeden zarządca sukcesyjny**. Zarządca będzie mógł ustanawiać pełnomocników.

Przedsiębiorca, a po jego śmierci osoby które odziedziczyły przedsiębiorstwo albo nabyły je w trakcie zarządu sukcesyjnego muszą mieć jednak możliwość zmiany osoby, która piastuje tę funkcję – czyli prawo do **odwołania** zarządcy sukcesyjnego i do powołania na jego miejsce nowego zarządcy.

Sam przedsiębiorca za życia będzie mógł poprzez oświadczenie w formie pisemnej odwołać zarządcę sukcesyjnego w dowolnej chwili (z obowiązkiem wykreślenia go z CEIDG) i powołać inną osobę do pełnienia tej funkcji.

Po śmierci przedsiębiorcy właścicielom przedsiębiorstwa, czyli osobom, które je odziedziczyły lub nabyły w trakcie zarządu sukcesyjnego, będzie przysługiwało analogiczne uprawnienie. Przy czym, do czasu stwierdzenia praw do spadku będą one musiały w tej kwestii działać wspólnie; osoba, która jest potwierdzonym spadkobiercą będzie zaś mogła samodzielnie odwołać zarządcę sukcesyjnego (zob. pkt III.6). Po śmierci przedsiębiorcy odwołanie zarządcy sukcesyjnego wymaga formy aktu notarialnego – fakt ten zgłasza do CEIDG notariusz.

Odwołanie
zarządcy
sukcesyjnego

Ponieważ zarząd sukcesyjny daje nie tylko umocowanie (uprawnienie do działania), ale wiąże się także z obowiązkami, sam zarządca sukcesyjny musi również mieć możliwość **złożenia rezygnacji**. Za życia przedsiębiorcy wystarczy do tego oświadczenie w formie pisemnej. Po śmierci przedsiębiorcy oświadczenie o rezygnacji zarządca powinien złożyć przed notariuszem.

Rezygnacja zarządcy

Uprawnienie do powołania kolejnego zarządcy sukcesyjnego powstanie także w przypadku śmierci zarządcy sukcesyjnego oraz w sytuacjach, gdy przestanie on spełniać warunki do pełnienia swej funkcji, tj. utraci pełną zdolność do czynności prawnych albo zostanie wobec niego orzeczony zakaz prowadzenia działalności gospodarczej lub zakaz pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego.

Inne przypadki zmiany osoby zarządcy

Po śmierci przedsiębiorcy, osoby uprawnione będą miały w powyższych sytuacjach **miesiąc** na powołanie kolejnego zarządcy sukcesyjnego.

Zmiana osoby zarządcy sukcesyjnego:

ODWOŁANIE ZARZĄDCY

- ❖ przez **przedsiębiorcę** – oświadczenie w formie pisemnej
- ❖ po śmierci przedsiębiorcy : przez: (i) **osoby uprawnione** (zgoda wszystkich), (ii) **samodzielnie małżonek i następcą prawny** (po stwierdzeniu praw do spadku) – forma **aktu notarialnego**
- ❖ w razie **rażącego naruszenia obowiązków** – przez **sąd** na wniosek osoby mającej w tym interes prawny

REZYGNACJA ZARZĄDCY

- ❖ oświadczenie złożone przedsiębiorcy w formie pisemnej
- ❖ po śmierci przedsiębiorcy – oświadczenie złożone przed notariuszem
- ❖ po rezygnacji zarządca **działa jeszcze przez miesiąc**, chyba że powołano kolejnego zarządcę

W obu przypadkach osoby uprawnione mogą powołać **kolejnego zarządcę** w ciągu **miesiąca**. Podobnie, w przypadku śmierci, utraty pełnej zdolności do czynności prawnych czy orzeczenia zakazu prowadzenia działalności / pełnienia funkcji zarządcy.

III.11. WYGASNIĘCIE ZARZĄDU SUKCESYJNEGO

Zarząd sukcesyjny ma **charakter tymczasowy**. Zasadą jest, że wygasa wraz z dokonaniem działu spadku, ale nie później niż z upływem 2 lat od dnia śmierci przedsiębiorcy. Projekt przewiduje wyjątki od tej zasady:

Tymczasowy charakter zarządu

Zarząd sukcesyjny może też wyjątkowo trwać **dłużej** – sąd może przedłużyć go na okres maksymalnie **5 lat** od dnia śmierci przedsiębiorcy.

Zarząd sukcesyjny wygaśnie wcześniej, jeżeli:

- ❖ w ciągu **2 miesięcy** od otwarcia spadku **żaden z następców nie przyjął spadku**,
- ❖ upłynął miesiąc od stwierdzenia nabycia przedsiębiorstwa przez **jedynego spadkobiercę albo zapisobiercę**,
- ❖ **jedna osoba nabyła przedsiębiorstwo od pierwotnych następców prawnych**,
- ❖ w okresie **miesiąca** od dnia śmierci, rezygnacji, odwołania, utraty pełnej zdolności do czynności prawnych albo prawomocnego orzeczenia zakazu prowadzenia działalności lub pełnienia funkcji przez zarządcę sukcesyjnego – **nie powołano kolejnego zarządcy**,
- ❖ **ogłoszono upadłość przedsiębiorcy**.

Z ważnych przyczyn sąd będzie mógł przedłużyć okres zarządu sukcesyjnego na czas dłuższy niż 2 lata – okres do 5 lat od dnia śmierci przedsiębiorcy.

W pewnych sytuacjach zarząd sukcesyjny wygaśnie przed działaniem spadku.

Najpóźniej z upływem dwóch miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy powinno zostać przesądzone, czy osoby uprawnione chcą, aby funkcjonował zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem. Jego ustanowienie powinno zaś wiązać się z zapewnieniem osobistej odpowiedzialności co najmniej jednej osoby za zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa (dlatego powołać zarządcę może tylko spadkobierca, który przyjął spadek lub zapis windykacyjny). Dlatego w przypadku, gdy zarządca sukcesyjny został powołany przez przedsiębiorcę za życia – zarząd sukcesyjny wygaśnie, jeżeli w okresie dwóch miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy nie zostanie ustalona taka osoba – w szczególności, jeżeli nikt nie przyjmie spadku. Do wygaśnięcia zarządu w takim przypadku nie dojdzie jednak, jeżeli zarządca sukcesyjny działa na rzecz małżonka przedsiębiorcy.

Zarząd sukcesyjny wygasa również wtedy, gdy prawa do przedsiębiorstwa zostają skupione w rękach jednej osoby. Przedłużono jednak okres zarządu sukcesyjnego o miesiąc od dnia nabycia przedsiębiorstwa przez tę osobę, który to czas pozwoli na czynności przygotowawcze do „samodzielnego” zarządzania przedsiębiorstwem (co nie dotyczy nabycia przedsiębiorstwa na podstawie umowy).

Zarząd sukcesyjny wygaśnie też, jeśli w terminie miesiąca od dnia odwołania, rezygnacji, śmierci zarządcy itp. nie zostanie powołany kolejny zarządca sukcesyjny. Wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego powoduje ponadto **ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy** (będzie to możliwe w okresie zarządu sukcesyjnego). Z tą chwilą przedsiębiorstwo w spadku wejdzie do masy upadłości podlegającej odrębnym zasadom określonym w Prawie upadłościowym.

IV. CZYNNOŚCI ZACHOWAWCZE

Jeżeli sam przedsiębiorca nie powoła zarządcy sukcesyjnego, osoby uprawnione mogą to zrobić w okresie 2 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy. To czas, który pozwala osobom dziedziczącym przedsiębiorstwo na podjęcie świadomej decyzji w tym zakresie i wybór osoby zarządcy.

Jednocześnie, przynajmniej w przypadku niektórych przedsiębiorstw, w okresie przed powołaniem zarządcy, może być konieczne podjęcie pewnych czynności charakterystycznych dla działalności gospodarczej.

❖ Czym są czynności zachowawcze?

W przypadku wielu rodzajów działalności może zaistnieć potrzeba dokonania **tzw. czynności zachowawczych**, które zmierzają do tego, by nie pogorszył się stan przedsiębiorstwa

Wydłużenie
zarządu
sukcesyjnego

Przyczyny
wygaśnięcia
zarządu

Pojęcie
czynności
zachowawczych

(zachowanie lub zabezpieczenie majątku przedsiębiorstwa) albo warunki do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa. Może przykładowo chodzić o sprzedaż towarów (zapasów), które ulegają szybkiemu zepsuciu czy wykonanie zobowiązań wobec kluczowego dla firmy kontrahenta. Zwlekanie z takimi czynnościami może istotnie pogorszyć sytuację właścicieli przedsiębiorstwa albo wręcz uniemożliwić jego dalsze funkcjonowanie po ustanowieniu zarządu sukcesyjnego.

Dlatego projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym upoważnia **małżonka przedsiębiorcy lub osoby, które mogą zasadnie przypuszczać, że odziedziczyły przedsiębiorstwo** (tj. że są spadkobiercą albo zapisobiercą windykacyjnym) do dokonywania czynności zachowawczych jeszcze przed ustanowieniem zarządu sukcesyjnego.

Czynności zachowawcze mogą polegać w szczególności na **wykonywaniu zobowiązań, które obciążały przedsiębiorcę**, na **przyjmowaniu należności**, wynikających z takich zobowiązań (taka należność wejdzie do majątku przedsiębiorstwa w spadku), a także na **zbywaniu zapasów**, czyli rzeczowych aktywów obrotowych w rozumieniu przepisów o rachunkowości.

❖ **Działalność operacyjna jako szczególny przypadek czynności zachowawczych**

W niektórych przypadkach (np. w przypadku hotelu) **ciągłość bieżącej działalności** jest nieodzowna dla zachowania możliwości kontynuacji prowadzenia przedsiębiorstwa albo dla uniknięcia poważnej szkody po stronie jego właścicieli. W takich przypadkach projekt dopuszcza również szczególny rodzaj czynności zachowawczych, tj. **prowadzenie przez osobę uprawnioną działalności operacyjnej w zakresie przedmiotu działalności gospodarczej wykonywanej przez przedsiębiorcę przed śmiercią**. Przykładem takiej sytuacji może być ryzyko utraty znacznej części klientów lub kluczowego kontrahenta wskutek braku ciągłości działalności operacyjnej czy bardzo wysokie koszty zatrzymania produkcji i ponownego rozruchu przedsiębiorstwa (np. pieców).

❖ **Zakres i skutek czynności zachowawczych**

Czynności zachowawcze odniosą skutek w majątku przedsiębiorstwa w spadku. Zobowiązania wynikające z tych czynności będą regulowane na takich zasadach jak długi powstałe po ustanowieniu zarządu sukcesyjnego. Jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony, zobowiązania te będą zaliczały się do długów spadkowych.

Osoba, która będzie dokonywała czynności zachowawczych, podobnie jak zarządca sukcesyjny, będzie uprawniona do posługiwania się nazwą przedsiębiorstwa w spadku i NIP-em zmarłego przedsiębiorcy.

Zachowanie koniecznej ciągłości działalności przedsiębiorstwa może wymagać utrzymania w mocy (przedłużenia) stosunków pracy. Dlatego też w ramach czynności zachowawczych osoba do nich uprawniona będzie mogła zawrzeć z pracownikiem **porozumienie o przedłużeniu stosunku pracy na czas określony**, maksymalnie do ustanowienia zarządu sukcesyjnego.

W ramach czynności zachowawczych możliwe będzie **potwierdzenie innych umów związanych z działalnością przedsiębiorstwa** (por. pkt III.7). Wyznaczony przez drugą stronę termin na potwierdzenie umowy przez osobę uprawnioną do dokonywania czynności zachowawczych nie będzie mógł być krótszy niż 2 tygodnie od dnia zawiadomienia o wyznaczeniu terminu i miesiąc od dnia śmierci przedsiębiorcy.

Osoba dokonująca czynności zachowawczych – jako faktyczny zarządca (zob. pkt V.2) będzie mogła dokonywać potrzebnych działań także jako podatnik VAT. Konieczne jednak będzie dochowanie obowiązków informacyjnych wobec właściwego naczelnika urzędu skarbowego (zgłoszenie faktycznego zarządcy w terminie 14 dni od dnia śmierci przedsiębiorcy).

Działalność operacyjna przed ustanowieniem zarządu sukcesyjnego

Wówczas zmarły przedsiębiorca nie zostanie wykreślony z rejestru.

Zasady dokonywania czynności zachowawczych będą obowiązywały także w okresach, gdy już po ustanowieniu zarządu sukcesyjnego nie działa zarządca sukcesyjny z uwagi na odwołanie, rezygnację, śmierć, utratę pełnej zdolności do czynności prawnych czy prawomocne orzeczenie zakazu prowadzenia działalności lub pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego.



V. PODATKI W OKRESIE ZARZĄDU SUKCESYJNEGO

Żeby zapewnić ciągłość i łatwość rozliczeń podatkowych związanych z działalnością gospodarczą po śmierci przedsiębiorcy, projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przyznaje przedsiębiorstwu w spadku podmiotowość w zakresie podatków. **Przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem podatku dochodowego, podatku VAT, akcyzy i podatku od gier hazardowych.**

Przedsiębiorstwo w spadku jako podatnik

Przedsiębiorstwo w spadku będzie się posługiwało NIP-em zmarłego przedsiębiorcy.

V.1. PODATEK DOCHODOWY

Podatek dochodowy od działalności przedsiębiorstwa w spadku (PIT) obliczany będzie na takich samych zasadach, jakie obowiązują w przypadku osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

PIT

Dochody przedsiębiorstwa w spadku będą opodatkowane:

- na ogólnych zasadach przy zastosowaniu **skali podatkowej** lub jednolitej **19% stawki podatku**, albo
- z zastosowaniem jednej ze zryczałtowanych form opodatkowania, czyli **ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych** lub **karty podatkowej**.

Do końca roku podatkowego, w którym zmarł przedsiębiorca – przedsiębiorstwo w spadku będzie kontynuowało sposób opodatkowania według formy wybranej przez zmarłego.

W przypadku opodatkowania w formie karty podatkowej, przedsiębiorstwo w spadku opłacać będzie podatek w wysokości wynikającej z decyzji ustalającej wysokość karty podatkowej wydanej na dany rok podatkowy wobec zmarłego przedsiębiorcy.

W kolejnym roku podatkowym, przedsiębiorstwo w spadku będzie mogło dokonać wyboru formy opodatkowania według tych samych zasad, jakie obowiązują osoby fizyczne – podatników podatku PIT.

W przypadku opodatkowania według skali podatkowej albo 19% stawki podatku, PIT obliczany jest od dochodu, tj. różnicy pomiędzy uzyskanym przychodem a kosztami jego uzyskania. Dochód przedsiębiorstwa w spadku będzie można pomniejszyć o:

- stratę poniesioną przez przedsiębiorstwo w spadku oraz stratę poniesioną i nieodliczoną przez zmarłego przedsiębiorcę,
- wydatki na działalność badawczo-rozwojową (ulga B+R), w tym także nieodliczone przez zmarłego przedsiębiorcę.

Przedsiębiorstwo w spadku będzie kwalifikowało wydatki do kosztów według tych samych zasad, jakie obowiązują przy opodatkowaniu przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwo w spadku będzie przy tym kontynuowało amortyzację po zmarłym, tj. będzie uwzględniać wysokość odpisów dokonanych przez zmarłego przedsiębiorcę oraz przyjętą przez niego metodę amortyzacji.

W razie ustanowienia zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy, przedsiębiorstwo w spadku zobligowane będzie uzupełnić zapisy w prowadzonych księgach o zdarzeniach gospodarczych, które miały miejsce po otwarciu spadku, a przed ustanowieniem zarządu sukcesyjnego.

Przedsiębiorstwo w spadku będzie podobnie jak przedsiębiorca płatnikiem podatku PIT od dokonywanych wypłat lub świadczeń na rzecz osób fizycznych, w szczególności pracowników.

V.2. PODATEK VAT

Przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem VAT kontynuującym działalność zmarłego przedsiębiorcy.

VAT

Jeżeli **zarząd sukcesyjny został ustanowiony z chwilą śmierci przedsiębiorcy**, w ogóle nie dojdzie do wyrejestrowania zmarłego podatnika. Zarządca sukcesyjny, wykonujący prawa i obowiązki przedsiębiorstwa w spadku, będzie zobowiązany jedynie do aktualizacji zgłoszenia rejestracyjnego zmarłego przedsiębiorcy jako podatnika VAT.

W przypadku ustanowienia zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy – możliwa będzie **powrotna rejestracja podatnika VAT**, z datą wsteczną od śmierci przedsiębiorcy. Warunkiem przywrócenia rejestracji będzie złożenie przez zarządcę sukcesyjnego, który będzie wykonywał prawa i obowiązki przedsiębiorstwa w spadku, deklaracji VAT za okresy sprzed jego powołania (także za zmarłego przedsiębiorcę, jeśli ten nie zdążył ich złożyć).

Przywrócenie rejestracji nie będzie potrzebne, jeżeli małżonek przedsiębiorcy, zapisobierca windykacyjny albo spadkobierca (osoba, która zasadnie przypuszcza, że ma taki status), **dokona zgłoszenia do urzędu skarbowego jako tzw. faktyczny zarządca** przedsiębiorstwa w ciągu **14 dni** od dnia śmierci przedsiębiorcy. Wówczas nie dojdzie do wykreślenia podatnika VAT z rejestru, a faktyczny zarządca będzie mógł wykonywać czynności związane z podatkiem VAT, w szczególności wystawiać faktury, w imieniu przedsiębiorstwa w spadku w ramach tzw. czynności zachowawczych (zob. pkt IV).

V.3. AKCYZA

W projekcie szczegółowo uregulowano zasady kontynuowania działalności akcyzowej.

Rozróżnić należy dwie sytuacje. Dla niektórych rodzajów działalności akcyzowej kluczowe znaczenie ma zachowanie całkowitej ciągłości. Dotyczy to **działalności objętej systemem zezwoleń akcyzowych albo wpisem do rejestru pośredniczącego podmiotu tytoniowego**, a także działalności prowadzonej na podstawie decyzji w przedmiocie zwolnienia z obowiązku złożenia zabezpieczenia akcyzowego oraz zgody na złożenie zabezpieczenia ryczałtowego. W tych przypadkach kontynuacja działalności przez przedsiębiorstwo w spadku, a docelowo przez jednego z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy, będzie możliwa po spełnieniu określonych w ustawie warunków, wyłącznie **w razie ustanowienia zarządu sukcesyjnego z chwilą śmierci przedsiębiorcy**, czyli gdy zarządcę sukcesyjnego powoła przedsiębiorca za życia.

Prowadzenie tych rodzajów działalności przez przedsiębiorstwo w spadku będzie miało charakter przejściowy – przewidziano możliwość wstąpienia jednego z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy w prawa i obowiązki wynikające z decyzji lub zezwolenia akcyzowego, które posiadał zmarły przedsiębiorca.

Kontynuowanie pozostałych rodzajów działalności w obszarze podatku akcyzowego będzie możliwe także w przypadku ustanowienia zarządu sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy przez uprawnione do tego osoby.

Kontynuacja
działalności
akcyzowej